

АНТРОПОНІМІКОН СЕЛА ФЕДОРІВКИ КРОПИВНИЦЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПРІЗВИЩА

Анотація. Дослідницьку роботу присвячено аналізу антропонімікону села Федорівки Кропивницького району Кіровоградської області, зокрема прізвищам.

У ході дослідження розглянуто основні теоретичні засади антропоніміки; зафіксовано та класифіковано прізвища жителів села Федорівки; проаналізовано етимологічні особливості лексем та визначено основні способи словотвору прізвищ.

Ключові слова: антропонім, антропонімікон, етимологічні особливості прізвищ, способи словотвору прізвищ.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.

Антропонімія як система власних особових назв заслуговує ґрунтовного вивчення як з теоретичного, так і з практичного погляду. До найактуальніших проблем українського мовознавства належить всебічне вивчення антропонімії, зокрема збір конкретного антропонімного матеріалу для дослідження етимології прізвищ жителів певного населеного пункту. Дослідження регіональної антропоніміки доповнює картину української ономастики.

Прізвища – важливе джерело для дослідження мови, історії, матеріальної й духовної культури нашого народу. Вивчення антропонімів окремих населених пунктів даватиме змогу осмислити характер світосприймання українців, їхню схильність до увиразнення, деталізованої інтерпретації крізь призму найменування людини.

Мета роботи - проаналізувати антропоніми, зокрема прізвища жителів села Федорівки Кропивницького району Кіровоградської області, в етимологічному, лексико-семантичному, словотвірному-структурному аспектах.

Досягнення визначеної мети передбачає розв'язання таких завдань:

1) зафіксувати прізвища жителів села Федорівки;

2) проаналізувати і класифікувати досліджувані прізвища у словотвірному-структурному і лексико-семантичному аспектах.

Об'єкт дослідження: прізвища жителів села Федорівки Кропивницького району Кіровоградської обл.

Предмет дослідження: етимологічні, лексико-семантичні, словотвірні-структурні аспекти аналізованих прізвищ.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вона є першою спробою дослідження антропоніміки вищезазначеного населеного пункту.

Практичне значення дослідження: прізвища села Федорівки є багатим джерелом для вивчення лексичного розмаїття мови, історії, побуту та вірувань народу, що проживає на цій території. В антропонімах міститься інформація, яка має важливе значення і для історії мови, і для історії її носіїв. Зібраний фактичний матеріал можна використовувати у школі на уроках української мови, історії рідного краю, вивчаючи родоводи, генеалогії, на заняттях краєзнавчого гуртка, позакласних заходах тощо.

Джерела дослідження: дослідження прізвищ села Федорівки здійснювалося на основі Господарської книги Федорівського округу Первозванівської сільської ради у 2022 році.

Методи дослідження: описовий, прийоми класифікації, систематизації та аналізу мовних одиниць.

При дослідженні проаналізовано 108 антропонімічних одиниць.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вагоме досягнення сучасної антропоніміки – наявність багатьох досліджень, присвячених регіональному вивченню прізвищ. Цілісно опрацьовано антропонімію Закарпаття (Чучка П. П.), проаналізовано прізвища Бойківщини (Бучко Г. Є.), Західного Поділля (Рульова Н. І.), Східної України (Познанська В. Д.), Полтавщини (Сухомлин І. Д.), степової України (Горпинич В.О.) тощо. Питання словотвору прізвищ розглянуто в більшості регіональних досліджень української антропонімії. Ця проблема стала об'єктом наукових інтересів Л.Л. Гумецької, С. Є. Панцьо, Ю. К. Редька, І. Д. Фаріон,

П. П. Чучки. Мовознавці з різних областей займалися дослідженням антропонімікону свого регіону, зокрема походженням та значенням прізвищ. Якщо говорити про наш регіон, то досить детально систему прізвищ с. Созонівки Кропивницького району Кіровоградської області описала С. Щербина [5].

Проте існує ще дуже багато містечок, селищ, сіл, де антропонімна лексика не досліджувалася. Тому одним із основних завдань української антропоніміки є подальше виявлення, фіксація та лінгвістичний аналіз прізвищ всієї території України.

Питання ономастики є актуальним серед відомих українських мовознавців, про що свідчать ґрунтовні дослідження. Антропонімікон локальних населених пунктів викликає інтерес місцевих учителів-філологів та їхніх учнів, які здійснюють спроби дослідження антропонімів.

Виклад основного матеріалу.

Відіменні прізвища

Власні імена людей складають вагомий частину лексики, яка стала важливим джерелом творення українських прізвищ. Учений Ю.К. Редько зазначав: «Коли виникла потреба у розрізненні людей, що мали однакові імена, а згодом у створенні постійних прізвищ, то першою базою для цього стали саме імена – переважно батька, матері або діда» [3, с. 15]. Лучик В.В. зазначає: «У структурі сучасних прізвищ і назв населених пунктів Центральної України, зокрема Кіровоградщини, закріпилися основи різних лексико-семантичних груп слів. До найпродуктивніших у досліджуваних групах онімів належать основи назв осіб і власних імен людей, прізвищ, прізвицьк» [1, с. 33].

Прізвища, похідні від імен, утворені двома способами: лексико-семантичним (без будь-яких формальних змін) та морфологічним (із додаванням до твірної основи власне патронічних, посесивних і деяких поліфункційних суфіксів). Переходили в розряд прізвищ імена поступово: спочатку виконували роль прізвицьк, довго існували як засіб ідентифікації та одночасно характеристики денотат, і лише пізніше перейшли в розряд прізвищ.

Серед досліджуваних прізвищ жителів Федорівки відіменних зафіксовано 17. Зокрема, 14 з них – патроніми: *Васильченко, Герасімов, Демідов, Дем'яненко, Смелянов, Іванов, Карпунін, Корнієнко, Мартиненко, Миколенко, Назаровий, Ніколова, Омеліч, Тарасенко*. Лише 3 прізвища – матроніми: *Пронін, Тереза, Христич*.

Серед досліджених антропонімів чоловічі імена частіше слугують похідними для творення прізвищ, що підтверджує думку тих мовознавців, які вивчали це питання. Так, Ю. Редько зазначає: «Основами для утворення українських прізвищ ставали переважно чоловічі імена, тобто імена чоловічого предка роду. Рідше прізвища виникали від жіночих імен. Серед усіх імен, покладених в основу прізвищ, жіночих усього 10%» [3, с. 11].

Васильченко – від Василь, чоловічого особового імені грецького походження, що означає «ца́рський».

Демідов – від Демид, утворене від грецького слова Деомід, що означає «послання Зевса», а ще перекладається як «рада Бога».

Дем'яненко – від Дем'ян, означає «благодатний» і має грецьке походження.

Прізвище *Герасімов* походить від основи християнського імені Герасим. Грецьке «gerasmios» означає «поважний, шановний». Суфікс *-ов-*, за допомогою якого утворилося прізвище, характерний для російського антропонімікону і також указує на патронічне походження прізвища.

Смелянов – від російського імені Ємельян, що походить від українського імені Омелян, у перекладі з давньогрецького означає «услесливий, приємний у слові». Серед антропонімікону села Федорівки є ще одне прізвище, яке теж є похідним від імені Омелян – *Омеліч*.

Прізвище *Іванов* походить від основи давньоєврейського імені Іван, яке буквально означає «Бог змилосердився, Бог помилував».

Карпунін – від Карпо, імені грецького походження, що в перекладі означає «плід».

Корнієнко – від Корній, основою якого є чи то латинське слово «корну», що перекладається як ріг, чи ж то слово «корнум», що є назвою ягоди кизилу.

Власне ім'я Мартин (з латинської Martius, присвійний прикметник до Mars, буквально означає «присвячений Марсові», тобто войовничий) стало основою для творення прізвища *Мартиненко*.

Миколенко – від Микола (гр. особове ім'я Nikolaos, від níke – перемога і laos – народ, буквально – переможець народів). Те саме походження має й інший варіант прізвища, похідного від імені Микола, але від російського «Николай» *Ніколов*.

Назаровий – від Назар, утвореного від однойменного давньоєврейського слова, буквально означаючи, як той, хто присвятив себе Богові.

Тарасенко – від Тарас, імені давньогрецького походження, що в перекладі означає «хвилюватися, тривожитися, порушувати».

Пронін – від Проня – жіноче ім'я, зменшувальна форма від Парасковія, Параска. Це ім'я давньогрецького походження, означає «радість, веселощі». Хоча Проня може бути зменшено-пестливим варіантом і чоловічого імені Прохір.

Тереза – співзвучне з ім'ям Тереза, яке за походженням відносять до грецького кореня «терезіс», що означає «охорона» (можливо, тому ім'я Тереза іноді перекладають як «захисниця» або «мисливиця»). Таким чином, колишнє жіноче ім'я перетворилося на прізвище шляхом переосмислення: індивідуальна назва предка стала без змін спільною назвою нащадків.

Христич – від Христя, грецького походження, означає «християнка», «віддана Христу».

Отже, за характером походження імен, від яких вони утворені, відіменні прізвища умовно можна поділити на такі підгрупи: а) прізвища, утворені від імен грецького походження (12); б) прізвища, утворені від імен латинського походження (2); в) прізвища, утворені від імен давньоєврейського походження (2). Найчисельнішою є група прізвищ, утворених від імен грецького походження.

Прізвища, що відображають індивідуальні ознаки людини

Основою для творення прізвищ могла бути характерна ознака, що виділяла людину з-поміж інших. Найменування такого зразка виникли з первісних прізвищ. Л. Масенко зазначає, що «прізвиська, зокрема й спадкові, були невід'ємною рисою сільського народного антропонімікону. Показово, що навіть офіційне закріплення прізвищ не змогло витіснити вуличні прізвиська, які дожили до нашого часу» [2, с. 32].

Серед досліджуваних нами прізвищ можна виокремити групу, основою для утворення яких була якась характерна особиста ознака людини, що виділяла її з-поміж оточення. За індивідуальними ознаками першоносія утворені наступні прізвища жителів села Федорівки: *Бас, Гарькавий, Глушко, Губанова, Дремлюга, Зубенко, Кукало, Лисюк, Лютянський, Малков, Патлаченко, Пересунько* (11).

На думку Ю. Редька, «найбільш цікавий розряд прізвищ склали ті, що давали характеристику людині за її зовнішнім виглядом, фізичними ознаками і властивостями. Ця сторінка найдоступніша для спостережень і мимоволі впадає в очі. Деколи вистачить одного влучного слова, щоб змалювати портрет відомої особи» [3, с. 64]. У створенні прізвищ бралися до уваги найбільш типові ознаки людей, їх фізичне й моральне обличчя та добиралися найвлучніші слова. До того ж, основою для створення прізвища могла бути як позитивна, так і негативна ознака. Наприклад, прізвища виникали нерідко через спадкові чи набуті вади предків. Неповнота слуху стала причиною появи найменування *Глушко*. Дефекти мовлення могли слугувати основою для утворення прізвища *Гарькавий*, особливості ходьби – *Пересунько*. Також прізвища могли вказувати на дуже розвинену або, навпаки, дефектну частину тіла – *Губанов* (можливо, людина мала велику губу), *Зубенко* (великі зуби). Або на особливості зачіски – *Патлаченко* (носієм прізвища стала людина з неохайним довгим та скуйовдженим волоссям, на яке в народі говорять «патли»). Чи, навпаки, на відсутність волосся – *Лисюк*.

Людина, яка любила поспати чи подрімати могла отримати прізвисько *Дремлюга*, яке трансформувалося в прізвище.

Кукало – прізвище, що походять від прізвиська давнього предка, який, очевидно, любив «кукати» видавати звуки, схожі на крик зозулі. Прізвище *Бас*, напевно, мала людина з дуже низьким

голосом.

Прізвище *Лютянський* могла отримати людина, що мала сердиту, люту вдачу. Людина ж низенького зросту – *Малков*, тобто малий, низький.

Отже, група прізвищ, утворених від індивідуальних ознак першого носія, є однією з найколеритніших. Вона виразно характеризує частіше негативні риси людини, рідше – позитивні, фізичні та психічні її властивості. Саме ці прізвища найяскравіше відображають національний характер українців. У дослідженні розглянуто прізвища, утворені за зовнішніми ознаками людини, її вадами, вдачею, особливими внутрішніми якостями.

Прізвища, в основі яких назви постійного роду занять, професій

Досить продуктивними є антропоконструкції, які мотивуються назвою професії, найменуванням службового або соціального становища батька, адже значна частина українських прізвищ пов'язана із соціальною належністю або постійним заняттям першого носія. Такі найменування легко передавалися нащадкам і ставали спадковими, оскільки й сама професія дуже часто переходила від покоління до покоління.

Серед досліджуваних прізвищ села Федорівки групу утворених від назв постійного роду занять першого носія становить незначна кількість – дев'ять назв: *Бортник, Кадегроб, Коваленко, Коваль, Ковальчук, Мельник, Пономаренко, Стрілець, Шевченко*.

Бортник – це людина, що займається бортництвом, тобто розведенням бджіл у бортах (лісове бджільництво). Спосіб бджільництва, що прийшов на зміну примітивному «видиранню» меду диких бджіл у дуплах дерев. Первісне значення «борт» – дупло в дереві, в якому гніздилися бджоли.

Кадегроб – іронічна назва священнослужителя, однієї з функцій якого було під час поховання людей обходити труну (гроб) з кадилом.

Коваль (похідні *Коваленко, Ковальчук*) – українське прізвище, що походить від слова *коваль*. Антропоніми *Коваленко, Коваль, Ковальчук* походять від фахоніма – майстер, що куванням обробляє метал, виготовляє металеві предмети.

Мельник – власник млина або той, хто працює у млині; особа, що займається млинарством.

Пономаренко – українське прізвище, утворене від *пономар* («паламар») – служитель церкви, який запалює свічки, готує кадило, дзвонить у дзвін.

Стрілець – той, хто вміє стріляти. Історично «стрільцями» називали лучників або арбалетників; дієслово «стріляти» пов'язане зі «стріла». Нині стрільцем називають людину, що використовує вогнепальну зброю.

Шевченко – походить від назви професії шевця – майстер, який шиє взуття, чоботар.

Більшість із названих прізвищ зрозумілі сучасним українцям, однак первісне значення деяких родових найменувань потребує

спеціальних коментарів, оскільки назви багатьох професій, що були колись популярними в Україні, давно стали архаїзмами.

Трапляються прізвища, утворені від назв знарядь праці чи предметів: *Бандурко, Коробка, Лопата, Таран, Цуркан* (5).

Бандурко – від бандура – музичний інструмент; його першою міг бути бандуристом.

Коробка – утворене від слова, в основі якого лежить загальна назва «короб», тобто «плетена скриня або ящик», кошик, який використовують у побуті для зберігання або перенесення чогонебудь.

Лопата – від назви сільськогосподарського приладдя – пристрою для ручного копання ґрунту або роботи з сипкими матеріалами.

Таран – старовинне знаряддя у вигляді колоди з металевим наконечником для руйнування мурів, воріт і башт фортеці під час облоги.

Цуркан – прізвище, яке походить від слова «щурка» – короткій обрубок дерева.

Отже, вивчення прізвищ, в основах яких відображені назви давніх професій, занять, соціальних статусів, становить певну цінність для дослідження економічно-виробничого життя будь-якого регіону, розвитку промисловості, ремесел, торгівлі та сільського господарства. Такого роду найменування є джерелом для вивчення матеріальної та духовної культури.

Прізвища, що походять від назв тварин та птахів

Українські прізвища, які походять від назв тварин, називають анімальними (з англ. animal – «тварина»). Утворення прізвища від назви тварини могли зумовити різні обставини: зовнішня подібність чи наявність схожих рис, властивостей або ж тотемічний вплив назв певних звірів. Прізвища, утворені від назв тварин, є найзагадковішою групою. Одну з причин їх творення виокремлює М. Худаш: «Найбільш популярним серед повір'їв було забобонне переконання, що в природі й навколишньому оточенні існують предмети і явища, особливо живі істоти й рослини, яких не любить «нечиста сила». Отже, якщо назвою, та ще й успішно вибраною з таких предметів, явищ, живих істот чи рослин, назвати дитину, то саме це ім'я правитиме їй за надійний захист» [4, с. 168].

Серед прізвищ села Федорівки було виявлено 9 найменувань, що походять від назв тварин: *Волков, Медведєва*; птахів: *Воробйова, Журавель, Лебедьова, Лелека, Сорока, Уткіна*; комах: *Комашко*.

Також можна виокремити групи прізвищ, які можна об'єднати за певними ознаками, наприклад: **від назв кольорів:** *Білий, Біліченко, Білоголова, Краснобай* (4);

відтопонімічні: *Богуславський, Литовченко, Полтавець* (3);

від назв одягу: *Капелюшний, Плахотнюк* (2);

від назв днів тижня: *Субота, Середюк* (2);

від назв страв: *Саламашенко* (1). Саламаха – рідка страва, приготовлена із завареного на воді борошна.

Незначну групу становлять прізвища із затемненою етимологією: *Азза, Бержатий, Делюрман, Лепей, Лог, Момот, Саган*. Для пояснення їхнього значення і походження треба знати, у якій мові вони виникли.

Наприклад, прізвище *Лепей* Редько Ю.К. тлумачить як угорське [3, с.120]. Прізвище *Азза* утворене від співзвучного тюркського чоловічого імені, що означає «сильний, могутній».

Морфологічні особливості прізвищ

Ю. Редько виокремлює прізвища іменникового та прикметникового типу, зазначаючи: «Кожне прізвище як родова назва особи належить до розряду іменників. А проте за своїм походженням і будовою, а також за морфологічними ознаками українські прізвища треба поділити на дві групи: прізвища прикметникового і прізвища іменникового типу. Вивчаючи словотворчу будову прізвищ, необхідно ці два типи розглядати окремо. Словотвір іменників і словотвір прикметників має свої специфічні властивості» [3, с. 81].

У нашому випадку за граматичними ознаками твірних апелютивів більшість досліджених прізвищ можна поділити на:

1) відіменникові (45): *Азза, Бас, Берега, Бережата, Бобул, Вдовченко, Гуйван, Гуца, Кабузон, Жилиба, Замула, Кадегроб, Коваль, Коробка, Король, Кохан, Лепей, Лисюк, Лог, Лопата, Маковій, Мельник, Момот, Нагернюк, Омелич, Плахотнюк, Редчук, Саган, Середюк, Сорока, Стрілець, Субота, Таран, Торош, Холодій, Христич, Худояр, Чижмар, Шляпчак, Шурунга, Циртій, Цупер, Цуркан, Шурунга, Юзва*.

2) відприкметникові (33): *Австріцький, Богуславський, Білий, Білоголова, Воробйова, Гарькавий, Герасімов, Глінський, Губанова, Досова, Дрогонов, Жабокрицька, Ємельянов, Іванов, Калічин, Кагізов, Капелюшний, Карпунін, Лютянський, Любельський, Малков, Медведєва, Назаров, Назаровий, Нерупацький, Ніколова, Позняков, Проніна, Сазонов, Сацілова, Слободчиков, Твердохлебова, Уткіна*.

Частина твірних апелютивів у формі іменників сформувалася на базі дієслівних основ: *Замула, Холодій*.

Отже, найчисельнішою групою серед прізвищ, утворених семантичним способом заграматичними ознаками твірних апелютивів, є відіменникові.

Словотвірна структура

Аналізуючи прізвища за словотвірною структурою, звертаємо увагу на суфікси, за допомогою яких вони утворені. Це такі морфеми:

-енк- (єнк-): *Бацієнко, Кушенко, Миколенко*;

-к-: *Бандурко, Глушко, Комашко, Новохатько*;

ук (-юк): *Ковальчук, Лисюк, Нагернюк, Плахотнюк, Середюк*;

-ов: *Білоголова, Волков, Воробйов, Губанов, Герасімов, Демідов, Дрогонов, Ємельянов, Іванов*,

Казізов, Малков, Назаров, Ніконова, Сазонов, Сацілова, Твердохлебова;

-ськ-: Богуславський, Глінський, Любельський, Лютянський;

-цьк-: Жабокрицький, Нерупацький;

-н: Кохан, Таран;

-ат-: Бержата;

-ін: Карпунін, Пронін, Уткін;

-ич: Омелич, Христич.

Аналіз словотвірної структури прізвищ жителів Федорівки виявив, що найпродуктивнішим є суфікс **-енк(-єнк-)**. Зафіксовано 27 прізвищ, утворені за його допомогою: Бацієнко, Біліченко, Васильченко, Вдовченко, Вихтоденко, Геращенко, Дем'яненко, Зубенко, Іценко, Коваленко, Корнієнко, Кушенко, Литовченко, Мартиненко, Маруценко, Маценко, Миколенко, Патлаченко, Пересунько, Пономаренко, Саламашенко, Сизоненко, Стратієнко, Тарасенко, Шевченко, Шелуденко, Шимченко.

І. Сокол зазначає: «Якщо прізвища на -енко можна вважати основним східноукраїнським типом, то прізвища на -ук (-юк), -чук належать до західноукраїнського» [10, с. 34]. Українські прізвища на **-енко** вважаються найтиповішими для українців, але не тому, що становлять найбільшу групу, а тому, що майже не трапляються в інших слов'янських мовах.

Прізвища на **-ук (-юк)** належать до одних з найпоширеніших серед українців прізвищ. У Федорівці таких виявлено 5: Лисюк, Нагернюк, Плахотнюк, Середюк, Ковальчук.

Зафіксовано 8 прізвищ, які творяться шляхом слово- та основоскладання: Білоголова, Богуславський, Жабокрицька, Краснобай, Маковій, Новохатько, Твердохлебова, Худояр.

Деякі українські прізвища утворені за схемою:

- прикметник+іменник: Білоголова, Новохатько, Худояр.

- іменник+дієслово: Богуславський, Жабокрицька, Маковій.

Трапляються в селі Федорівці й прізвища прикметникового типу, що мають кінцеву форму **-ський/цький**. Суфікс **-ськ-** служив для утворення відносних прикметників.

Як відомо, колись в Україні, а особливо в її правобережній частині, це був один з найпоширеніших та найпрестижніших типів українських прізвищ, власне складаючи собою найдавніший фонд та вказуючи на приналежність їх носіїв до українських знатних родів, так званої української шляхти. Зокрема: Австріцький – виходець з Австрії.

Богуславський – той, хто славить Бога. Його першоносієм міг бути служитель церкви. Ще це прізвище можна кваліфікувати як ойконімне за походженням, утворене від таких назв населеного пункту – назви міста Богуслав.

Глінський – княжий рід Великого князівства Литовського і Московського Великого князівства, що походить від Мамає; назва роду походить від старовинного історичного міста Глинськ; тепер

село Роменського району Сумської області.

В окрему групу можна виокремити прізвища російського походження. На це вказують суфікси **-ов, (-єв-), -ін**: Волков, Воробйова, Герасімов, Глінський, Губанова, Демідов, Дрогонов, Смельянов, Іванов, Казізов, Малков, Медведєва, Назаров, Ніконова, Проніна, Сазонов, Сацілова, Твердохлебова, Уткіна (19). Ці суфікси характерні для присвійних прикметників.

Виявлено низку прізвищ, утворених неморфологічним лексико-семантичним способом: Бас, Журавель, Коваль, Лопата, Лелека, Сорока, Субота тощо.

Отже, в селі Федорівка Кропивницького району Кіровоградської області зафіксовано 108 прізвищ.

Виявлено такі значні групи прізвищ за мотивацією:

- 1) відіменні (патроніми, матроніми);
- 2) що відображають індивідуальні ознаки людини;
- 3) в основі яких назви постійного роду занять, професій та прізвища;
- 4) що походять від назв тварин та птахів.

Крім цього, є невелика група прізвищ жителів села Федорівки, утворені від назв одягу, похідні від назв предметів, назв днів тижня, кольорів, прізвища інших народів.

Серед прізвищ найбільшу групу складають ті, що утворені від імен старших членів родини (17 назв). Продуктивними виявилися чоловічі імена (14): Васильченко, Герасімов, Демідов, порівняно з жіночими – їх лише 3: Пронін, Тереза, Христич.

Серед досліджуваних прізвищ села Федорівки групу утворених від назв постійного роду занять першого носія становить незначна кількість – 9 назв: Бортник, Кадегроб, Коваленко, Коваль, Ковальчук, Мельник, Пономаренко, Стрілець, Шевченко.

Також зроблено словотвірний аналіз досліджуваного матеріалу; виявлено морфологічні особливості. Зокрема, визначено групи антропонімів, утворених від іменників та прикметників.

Виявлено, що найактивнішим є суфікс **-енк(-єнк-)**. Зафіксовано 27 прізвищ, утворені за його допомогою: Бацієнко, Іценко, Коваленко, Корнієнко, Кушенко, Литовченко, Мартиненко, Сизоненко, Стратієнко, Тарасенко, Шевченко, Шелуденко, Шимченко тощо.

Є також низка найменувань, утворених неморфологічним лексико-семантичним способом: Бас, Журавель, Коваль, Коробка, Король, Лопата, Лелека, Сорока, Субота тощо.

Отже, у с. Федорівці переважають прізвища, що мають прозору мотивацію, проте походження окремих з них пояснити складно: Азза, Бержатий, Бобул, Делюрман тощо.

Перспективним вважаємо як дослідження інших антропонімів (прізвицьк, андронімів, ніків) с. Федорівки, так і прізвищ інших населених пунктів Кропивницького району Кіровоградської області.

**Словник прізвищ жителів
села Федорівки Кропивницького району
Кіровоградської області**

Австріцький	Кушенко
Азза	Лебедьова
Бандурко	Лелека
Бас	Лепей
Берега	Лисюк
Бержатий	Литовченко
Берко	Лог
Білий	Лопата
Біліченко	Любельська
Білоголова	Лютянський
Бобул	Мартиненко
Богуславський	Маруценко
Боцієнко	Маценко
Васильченко	Медведева
Вдовченко	Мельник
Вихтоденко	Миколенко
Волкова	Момот
Воробйова	Нагернюк
Гарькавий	Назаровий
Герасімов	Нерупацький
Геращенко	Ніколова
Глінський	Новохатько
Глушко	Омелич
Губанова	Патлаченко
Гуйван	Пересунько
Гуца	Плахотнюк
Делюрман	Позняков
Демідов	Полтавець
Досов	Пономаренко
Дремлюга	Проніна
Дрогонов	Саган
Ємельянов	Сазонов

Жабокрицький	Саламашенко
Жиліба	Середюк
Журавель	Сизоненко
Замула	Слободчиковий
Зубенко	Сорока
Іванов	Стратієнко
Іщенко	Субота
Кабузон	Таран
Кагізов	Тарасенко
Кадегроб	Твердохлебов
Калічин	Тереза
Капелюшний	Торош
Карпунін	Уткіна
Коваль	Хорішко
Ковальчук	Христинч
Комашко	Худояр
Корнієнко	Циртій
Коробка	Цупер
Король	Чижмар
Кохан	Шелуденко
Краснобай	Шимченко
Кукало	Шлянчак Юзва

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лучик В.В. Відапелятивні та відантропонімні прізвища в українській мові. Дослідження з ономастики: зб. наук. праць за матеріалами VII Всеукраїнської ономастичної конференції (1-3 жовтня 1997 р.) / ред. проф. В.О. Горпинич. Дніпропетровськ, 1997. С. 33-34.
2. Масенко Л.Т. Українські імена і прізвища. К.: Знання, 1990. 48 с.
3. Редько Ю.К. Сучасні українські прізвища. К.: Наукова думка, 1966. 216 с.
4. Худаш М.Л. З історії української антропонімії. К.: Наукова думка, 1977. 235 с.
5. Щербина С. Антропонімікон с. Созонівки Кропивницького району Кіровоградської області. Педагогічний вісник. № 1-2 (49-50). – 2019. – С. 31 – 37.